

“Тусгай хэрэгцээт боловсрол шаардлагатай хүүхдэд үзүүлэх эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг сайжруулах төсөл”-ийн сонин

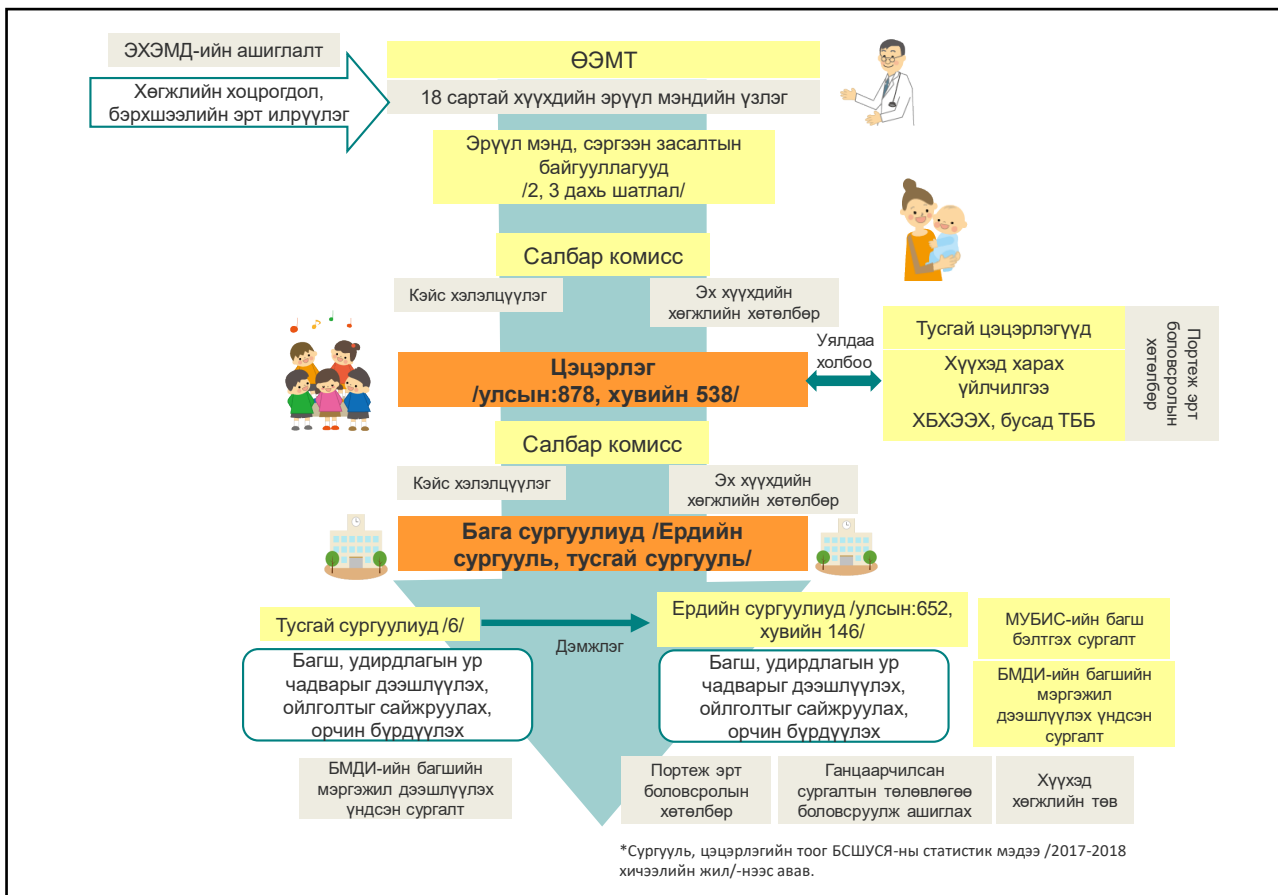
2019 оны 3 дугаар сар

Дугаар 4

Хүүхдэд үзүүлэх цогц дэмжлэг үйлчилгээ

“Тусгай хэрэгцээт боловсрол шаардлагатай хүүхдэд үзүүлэх эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг сайжруулах төсөл” нь 2015 оны 8 дугаар сараас хэрэгжиж эхэлсэн бөгөөд төслийн зорилго нь хөгжлийн бэрхшээлийн эрт илрүүлэг, хүүхдэд үзүүлэх хөгжлийн дэмжлэг болон боловсролын тогтолцооны загварыг бий болгох явдал юм. Төслийн баг, энэхүү тогтолцооны загварыг бий болгоход чиглэсэн төрөл бүрийн үйл ажиллагааг Нийслэлийн Баянгол дүүрэг, орон нутгаас Хөвсгөл аймаг, түүнчлэн эдгээр аймаг, дүүргийн зарим сургуулиудад зохион байгуулж байна.

Төсөл хэрэгжих хугацаанд буюу 2016 оны 2 дугаар сард Монгол Улсын Их хурал “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль”-ийг баталсан. Уг хуулинд заасан олон тулгамдсан асуудлуудыг шийдвэрлэх үүднээс Монгол Улсын Засгийн газар 2017 оны 12 дугаар сард “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх, оролцоо, хөгжлийг дэмжих үндэсний хөтөлбөр (321-р тогтоол)”-ийг боловсруулан, Улсын Их Хурлаар батлуулсан ба хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн талаарх олон нийтийн ойлголтыг дээшлүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн санал бодлыг төрийн бодлогод тусгах, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст зориулсан үйлчилгээг сайжруулах зэргээр төрөөс баримтлах бодлого, чиглэлийг тогтоосон. Харин тус төсөл нь барагцаалбал 3 жил хагасын турш, дараах зурагт үзүүлсэн хөгжлийн хоцрогдол, бэрхшээлтэй хүүхдэд үзүүлэх дэмжлэг, үйлчилгээний тогтолцоо бүрдүүлэхэд чиглэсэн туршилтын үйл ажиллагааг зохион байгуулж ирлээ.

Эдгээр туршилтын үйл ажиллагааны үр дүнг эрт илрүүлэг, хөгжлийн дэмжлэг, боловсролын дэмжлэгийн тогтолцоо, түүнд холбогдох байгууллагуудын чиг үүргийг илтгэсэн “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд хөгжлийн цогц дэмжлэг үзүүлэх заавар”-т нэгтгэн боловсруулж, уг зааврыг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайд, Эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан А/304, А/699, А/460 тоот тушаалаар 2018 оны 11 дүгээр сарын 15-ны өдөр батлуулсан билээ. Төслийн хугацаа удахгүй дуусах гэж байгаа ч, **бүх хүүхэд эрэлт хэрэгцээндээ нийцсэн хөгжлийн дэмжлэг, боловсролын үйлчилгээ авах нөхцөл боломжийг бүрдүүлэх** зорилгын үүднээс цаашид ч үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн цэцэрлэг, сургуульд хамрагдалтыг бодит болгоход чиглэсэн үйл ажиллагаа

Төслийн баг туршилтын аймаг, дүүргийн салбар комисстой хамтран, дэмжлэг үйлчилгээ хүндрэлтэй байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд дэмжлэг үзүүлэх чиглэл, төлөвлөгөө боловсруулах “Кэйс хэлэлцүүлэг”-ийг тогтмол зохион байгуулж ирсэн бөгөөд кэйс хэлэлцүүлгээр дамжуулан ДЭМБ-ын “Биеийн үйлдэл, хөгжлийн бэрхшээл, эрүүл мэндийн олон улсын ангилал (ICF)”-ын ойлголтод суурилсан хөгжлийн үнэлгээ хийж, хөгжлийн дэмжлэг үзүүлэх төлөвлөгөө боловсруулж байна.

Кэйс хэлэлцүүлэгт дараах 3 зарчмыг онцгойлон анхаарч байна. Нэгд, тухайн хүүхэд нийгэмд бусад хүүхдүүдийн адил сурч боловсрох, өсч хөгжихөд дэмжлэг үзүүлэхийг гол зорилт болгох. Тухайлбал “Цэцэрлэгт оруулах”, “Гэрийнхэнтэйгээ хамт дэлгүүр явж сурах” зэрэг энгийн зорилт дэвшүүлэн, түүнд шаардагдах зүйлүүдийг судалж хэрэгжүүлэх. Хоёрт, амьдралын бүх нөхцөл байдлыг нь судлан үзүүлэх дэмжлэгээ төлөвлөх. Зөвхөн хөгжлийн бэрхшээлд нь анхаараад зогсохгүй, тухайн хүүхдийн давуу тал, ар гэрийн орчин, амьдарч буй газрын нөхцөл байдал зэрэг тухайн хүүхдийг тойрсон бүхий л орчны талаар мэдэж авахыг хичээх. Улмаар хөгжлийн бэрхшээлд нь шаардлагатай хөгжүүлэх арга хэмжээг (Эмчилгээ,

сэргээн засалт зэрэг) авах төдийгүй, гэр бүл болон нийгэмд нөлөөлөх ажлыг ч дэмжлэгийнхээ нэг хэсэг болгох.

Гуравт, салбар комисс ба бусад байгууллагуудын уялдаа холбоог хангаж ажиллах. Туршилтын аймаг, дүүрэгт боловсруулсан дэмжлэг үзүүлэх төлөвлөгөөг амьдралд хэрэгжүүлэхэд тухайн аймаг, дүүрэг дэх холбогдох төрийн байгууллага болон сургуулиудын уялдаатай үйл ажиллагаа үр дүнгээ өгч байна.

Салбар комисс төвтэй кэйс хэлэлцүүлгийг зохион байгуулснаар аль болох олон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг цэцэрлэг, сургуульд хамруулах боломжтой болно.

Кэйс хэлэлцүүлгээр боловсруулсан дэмжлэг, үйлчилгээ үзүүлэх төлөвлөгөөний жишээ

Боловсруулсан: 2018.08 сар

Нэр	М	Хүүхдийн хүсэл	Гэрийнхэнтэйгээ хамт дэлгүүр явдаг болох.		
Нас	5 нас 1 сартай	Асран хамгаалагчийн хүсэл	Бусад хүүхдийн адилаар өсгөж бойжуулах. Өөрийгөө илэрхийлдэг болгох.		
Хүйс	Эр				
Жилийн дараа хүрэх зорилт		Сургуульд явдаг болгох			
	Жилийн дараах зорилтоо биелүүлэхтэй холбоотой тулгамдсан асуудал ба хэрэгцээ шаардлага	Дэмжлэгийн зорилт	Хүрэх цаг үе, хугацаа	Дэмжлэгийн агуулга (Давтамж, хугацаа)	Хариуцах байгууллага, мэргэжилтэн
1	Өөрийнхөө санаа бодол, хүсэж буй зүйлээ хэлж чаддаггүй.	Өдөр тутмын амьдралд ойр зуурын дохионы хэлээр ашиглаж сургах.	2019.06 сар	Долоо хоногт 1 удаа дохионы хэлний хичээлд суулгах.	Салбар комиссын боловсролын мэргэжилтэн, Тусгай сургууль
2	Тэргэнцэрийнх нь хэмжээ тохиромжгүй.	Өөрт нь тохирсон тэргэнцэртэй болгох.	2018.10 сар	Сэргээн засалтын төвийн шугамаар тэргэнцэр олгох.	Салбар комиссын халамжийн мэргэжилтэн, Сэргээн засалтын төв
3	Орчны шат нь налуу замгүй тул гадаа гарахад хэцүү байдаг.	Орчных нь шатанд налуу хийж өгөх.	2018.11 сар	Сум, баг, хорооны туслалцааг авч, налуу замтай болгох.	Салбар комисс, Сум, баг, хороо
4	Сургууль нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд хүлээж авахаас зайлсхийх хандлагатай.	Элсэх сургуулийнх нь захирал, сургалтын менежерийг М хүүгийн талаар ойлголттой болгох.	2019.07 сар	<ul style="list-style-type: none"> Салбар комиссын гишүүн, цэцэрлэгийн багштай хамт М хүүг сургуульд хамруулах асуудлаар сургуультай нь уулзаж мэдээлэл өгөх. М хүү болон асран хамгаалагчийг нь сургуультай танилцуулах 	Салбар комиссын боловсролын мэргэжилтэн, цэцэрлэг, сургууль

Аутизмтай хүүхдийн асран хамгаалагчдад зориулсан гарын авлага боловсруулав

Аутизмтай хүүхдийн асран хамгаалагчид болон дэмжлэг үзүүлж буй байгууллагууд, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн аутизмын хүрээний эмгэгийн талаарх мэдлэг ойлголтыг дээшлүүлэх зорилгоор төслийн баг энэхүү гарын авлагыг боловсруулан гаргалаа.

“Аутизмын хүрээний эмгэгийн тухай ойлгох нь” хэмээх нэгдүгээр бүлэгт, аутизмын оношилгооны стандарт, шинж тэмдэг, давуу болон сайн талууд, дэмжлэг үзүүлэх боломжтой байгууллагуудыг танилцуулсан. “Монголын аутизмын холбооны гишүүдийн ирүүлсэн асуултад хариулах нь” гэсэн хоёрдугаар бүлэгт, сургуулийн өмнөх насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчдын ирүүлсэн 29 асуултад өгөх хариулт, сургуулийн насны хүүхэдтэй асран хамгаалагчдаас ирүүлсэн 30 асуултад өгөх хариултыг багтаасан.

Энэхүү гарын авлагыг төслийн цахим хуудас болон Facebook хуудсаас татаж авах боломжтой тул та бүхэн чөлөөтэй ашиглах боломжтой.

Дэмжлэг шаардлагатай хүүхдэд сургууль нийтээрээ дэмжих тогтолцоо - Сургуулийн дэмжлэгийн зөвлөл -

Анх туршилтын сургуулиудад очиход, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд ангийн багш нь ганцаархнаа арга зүйгээ төлөвлөж чадахгүй цөхрөх, эцэг эх болон хүүхэд нь хэцүү байгаагаа хэлж ойлгуулж чаддаггүй зэрэг тохиолдлууд гардаг байсан. Сургуульд орсон ч өөртөө тохирсон дэмжлэг авч чаддаггүйн улмаас сурах сонирхолгүй болох, бусад хүүхдүүд доог тохуу хийх гэх мэт асуудал гардаг байжээ.

Харин сургуулийн зүгээс үзүүлэх дэмжлэг хүүхэд бүрт харилцан адилгүй байх ёстой. “Энэ арга зүйгээр явбал бүх хүүхдүүд адилхан сурна” гэсэн тусгай жор байхгүй бөгөөд хүүхэд нэг бүрийн хэрэгцээнд нийцсэн дэмжлэгийн арга зүйг сонгох шаардлага үүсдэг. Иймд сургууль нийтээрээ хамтран дэмжлэг шаардлагатай хүүхдэд үзүүлэх дэмжлэгээ бодож олохын тулд тус төсөл туршилтын сургуулиуддаа Сургуулийн дэмжлэгийн зөвлөлийг байгуулж, үйл ажиллагааг нь туршин хэрэгжүүлж эхэлсэн юм. Сургуулийн дэмжлэгийн зөвлөл нь дэмжлэг шаардлагатай хүүхдийн жагсаалт боловсруулах, үзүүлэх дэмжлэгээ хэлэлцэх, тэгш хамруулан сургахад чиглэсэн багшийн мэргэжил, арга зүйг дээшлүүлэх сургалт болон тухайн орон нутгийнхаа иргэдэд чиглэсэн сургалтууд зохион байгуулах зэрэг үүрэг хүлээдэг. Зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд зөвхөн сургуулийн удирдлага төдийгүй, шаардлагатай тохиолдолд эцэг эх, асран хамгаалагчдын төлөөлөл, сум, баг, хорооны нийгмийн ажилтнуудыг хамруулах боломжтой. Гишүүдээс томилогдсон нарийн бичгийн дарга нь аливаа хурал, уулзалтын бэлтгэлийг хангах, бусад гишүүдтэй холбоо барих зэрэг ажлуудыг хариуцан гүйцэтгэдэг. Мөн хурлаар хэлэлцэж шийдвэрлэсэн асуудлуудыг сургуулийнхаа бусад багш нарт заавал мэдээлэх шаардлагатай байдаг.

Сургуулийн дэмжлэгийн зөвлөлийн ажил, үүрэг

- Дэмжлэг шаардлагатай хүүхдийг сонгох
- Хүүхдийн бодит байдалд судалгаа хийх
- Хүүхэд бүрт шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх төлөвлөгөө боловсруулах
- Төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих
- Шаардлагатай тохиолдолд, мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах
- Багш нар болон эцэг эх, асран хамгаалагчид, тухайн орон нутгийн иргэдэд чиглэсэн сургалтыг зохион байгуулах
- Тодорхой нэг хүүхэд сонгон кэйс хэлэлцүүлэг зохион байгуулах, багш нарын ойлголтыг сайжруулах, мэдээллээр хангах

Сургуулийн дэмжлэгийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүн (жишээ)

- Захирал
- Сургалтын менежер
- Нийгмийн ажилтан
- Бага ангийн заах аргын нэгдэлийн ахлагч
- Дунд ангийн багш
- Сургуулийн эмч
- Баг/хорооноос хариуцах мэргэжилтэн
- Харьяа Боловсролын газар/хэлтсийн хариуцсан мэргэжилтэн

4. Сургууль дээр хэрэгжүүлэх боломжтой дэмжлэгийн агуулга

Хөвсгөл аймаг дахь туршилтын 2 сургуульд 2018 оны 4 дүгээр сард “Сургуулийн дэмжлэгийн зөвлөл”-ийг байгуулав. Сургуулийн захирал зөвлөлийн гишүүдийг томилж, нэг жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлж байна. Энэхүү зөвлөл 2018 оны 5 дугаар сард анхны хурлаа зохион байгуулсан (Баруун талын зураг) бөгөөд зохицуулалтын үүрэг хүлээсэн сургуулийн нийгмийн ажилтан бусад гишүүдэд зарлан мэдэгдэж, хурлын өрөөний бэлтгэлийг хангасан. Эхний хурлын зорилго нь дэмжлэг шаардлагатай хүүхдийг сонгох, тухайн хүүхдэд үзүүлэх дэмжлэгийн чиглэлийг тогтох явдал байв. Хурлын өмнө, нийгмийн ажилтан нь анги удирдсан багш нараас дэмжлэг шаардлагатай хүүхдүүдийн талаарх мэдээллийг цуглуулж, жагсаалт гаргасан. Уг жагсаалтыг үндэслэн, ямар асуудал тулгамддаг болох, ямар дэмжлэг шаардлагатай болох, ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөө боловсруулах эсэх зэрэг асуудлуудаар хэлэлцэж ярилцсан. Хурлаар хэлэлцсэн асуудлуудын талаар анги удирдсан багш нарт ч мэдээлэл өгсөн.

Сургуулийн дэмжлэгийн зөвлөл зохион байгуулагдсанаар анги удирдсан багш нар төдийгүй, бусад багш нар ч дэмжлэг шаардлагатай хүүхдэд анхаарал хандуулах болсны зэрэгцээ, эцэг эх, асран хамгаалагчидтай уялдаж ажилладаг болсон. Мөн гаднах байдлаараа бараг анзаарагдахгүй хөгжлийн хоцрогдолтой болон суралцахуйн асуудалтай хүүхдүүдийн ар гэрийн орчин нөхцөл, анги танхим дахь гайдлыг багш нар зөвлөн ярилцах боломжтой болсон нь энэхүү зөвлөлийн давуу тал болсон юм.

Бичил төслийн үйл ажиллагаа (II дахь шат)

Төслийн хүрээнд, хүүхдүүдийн боловсролын тусгай хэрэгцээнд нийцсэн олон төрлийн сургалтын арга хэлбэрийг туршин хэрэгжүүлж, түүнээс гарсан үр дүнг судлан үндэсний хэмжээнд түгээн дэлгэрүүлэх боломж бүхий загвар боловсруулах зорилгоор жижиг хэмжээний туршилтын төслийг (Бичил төсөл) хэрэгжүүлсэн. 2017 оны 10 дугаар сараас 2018 оны 6 дугаар сарын хооронд нийт 3 бичил төсөл хэрэгжүүлсэн бөгөөд эдгээр төслийн талаар дор товч танилцуулж байна.

“Хөгжлийн бэрхшээл- хөгжих саад биш” (Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд дэмжлэг үзүүлэх хичээлийн бус үйл ажиллагаа)	
Хэрэгжүүлэгч байгууллага	Ховд аймгийн Жаргалант сумын 7-р сургууль
Төслийн агуулга	Сургуулийнхаа нэг танхимыг “Хүүхэд хөгжлийн төв” болгон тохижуулсан бөгөөд тус сургуульд сурдаг хөгжлийн бэрхшээлтэй бүх хүүхэд хөгжим, бүжиг, гар урлал зэрэг хичээлийн бус үйл ажиллагаанд оролцох боломжтой болсон. Энэ ажилд эцэг эхчүүдийн дэмжлэгийг авсан ба хүүхдүүдийн харилцан ойлголцолыг гүнзгийрүүлж, урлагийн үзлэг, спортын тэмцээн, экскурс хичээл зэрэгт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд адил тэгш эрхтэй оролцдог болгоход анхаарсан.

“Сургуулийн өмнөх насны хүүхдийг боловсролд тэгш хамруулах төсөл”	
Хэрэгжүүлэгч байгууллага	МУБИС-ийн харъяа 249-р цэцэрлэг
Төслийн агуулга	Цэцэрлэгт явдаггүй хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд долоо хоногт 1 удаа бүлгийн сургалтад оролцсон. Мөн ердийн ангид хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд хүлээн авч, МУБИС-ийн багш нарын сургалтаар дамжуулан, багшлах арга зүйгээ сайжруулсан.

“Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд зориулсан эрт оролцооны хөтөлбөрийн сургалтын хэрэглэгдэхүүн бүтээх”	
Хэрэгжүүлэгч байгууллага	“Сонсголгүйн боловсрол” ТББ
Төслийн агуулга	Сонсголын болон оюун ухааны бэрхшээлтэй хүүхдэд зориулсан үг, өгүүлбэрийг дохио, зураг, кирилл үсгээр илэрхийлсэн харилцааны картуудыг боловсруулан хамтран ажилладаг сургуулиудад туршиж байна. 1) Дохионы хэлний зурган карт 2) Дохионы хэлтэй харилцааны карт 3) Дохионы хэлтэй өгүүлбэртэй зурган карт

“Тэгш хамруулан сургах боловсрол” цахим сургалтын хэрэглэгдэхүүн

Тэгш хамруулан сургах боловсролын талаар боловсролын салбарын аль болох олон мэргэжилтнүүд сурч мэдэн, сонирхол хандуулаасай гэсэн үүднээс “Тэгш хамруулан сургах боловсрол” сэдэвт цахим сургалтын хэрэглэгдэхүүн боловсрууллаа. Энэхүү цахим сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх институтээс зохион байгуулдаг багшийн мэргэжил дээшлүүлэх үндсэн сургалтын өмнөх цахим сургалтад ашиглаж эхэлсэн бөгөөд цахим сургалтын нэвтрэх нэр (ID), нууц үгийг ашигладаг бүх багш нар танилцах боломжтой. Харин нэвтрэх эрх аваагүй бусад хүмүүсийн хувьд, ЖАЙКА-гийн Монгол дахь төлөөлөгчийн газрын нэр бүхий Youtube сувгаас үзэж болно. Нийт 9 удаагийн цахим лекцүүдээс гадна, лекцийн агуулгыг танилцуулах “Эхлэл” болон сэргээн санахад зориулсан “Дүгнэлт” хэсгээс бүрдэж байна. Цахим лекцүүдийг 3 модульд хуваасан ба модуль бүрийн төгсгөлд ойлголтыг тандах зорилгоор “Шалгах тест” оруулж өгсөн.

Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх институтийн цахим хаяг: <http://esurgalt.itpd.mn/>

ЖАЙКА, Монгол дахь төлөөлөгчийн газрын цахим хаяг: <https://www.youtube.com/user/JICAmongolia/videos>

д/д	Сургалтын нэр	Сургагч багш
	Эхлэл (Агуулгын тайлбар)	БМДИ-ийн арга зүйч Ч.Жаргал
1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, хүрээлэн буй орчин		
1	Хөгжлийн бэрхшээл гэж юу вэ?	“Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тэгш байдлын тухай сургалт (DEТ)”-ын Сургагч багш Б.Энхням
2	Олон улсын чиг хандлага (Саламанкагийн тунхаглал, ХБХ-ий эрхийн тухай конвенци, Тэгш хамруулан сургах боловсрол)	МУБИС-ийн Боловсрол судлалын сургуулийн багш Э.Мөнхбат
3	Монгол Улс дахь хууль эрх зүйн орчин, Үндэсний хөтөлбөр, зохион байгуулалт, дүрэм журам	БСШУСЯ, Ерөнхий боловсролын бодлогын газрын мэргэжилтэн Б.Гэрэлтуяа
2. Тэгш хамруулан сургадаг сургуулийн тогтолцоо		
4	Сургуулийн дэмжлэгийн тогтолцоо - Сургуулийн дэмжлэг - Сургуулийн дэмжлэгийн зөвлөл - Хөвсгөл аймгийн жишээ	Хөвсгөл аймгийн БСУГ-ын мэргэжилтэн Д.Баасансүрэн

д/д	Сургалтын нэр	Сургагч багш
5	Ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөөний тухай ойлголт - ГСТ гэж юу вэ? - ГСТ боловсруулах аргачлал	25-р тусгай сургуулийн согог зүйч багш М.Батмөнх
6	Тохирох хэрэглэгдэхүүн	БМДИ-ийн арга зүйч Ч.Жаргал
3. Хөгжлийн бэрхшээлийн онцлог түүний тухай ойлголт		
7	Хөгжлийн бэрхшээлийн онцлогийн тухай ойлголт - Хүүхдийн хөгжлийн хоцрогдол, оюуны бэрхшээл, даун, аутизм	70-р тусгай сургуулийн согог зүйч багш Б.Энхтуяа
8	8-1 Харааны бэрхшээлтэй хүүхдийн онцлог 8-2 Сонсголын бэрхшээлтэй хүүхдийн онцлог	29-р тусгай сургуулийн багш Н.Бурмаа, М.Ариунзул 116-р тусгай сургуулийн багш Д.Хорлоо
9	Суралцахуйн хоцрогдолтой, зан үйлийн асуудалтай хүүхдэд үзүүлэх дэмжлэг	МУБИС-ийн Боловсрол судлалын сургуулийн ТХБ-ын тэнхмийн эрхлэгч Г.Батцэнгэл
	Дүгнэлт	БМДИ-ийн арга зүйч Ч.Жаргал

Тус төслийн хэрэгжих хугацаа 2019 оны 6 дугаар сард дуусгавар болно. Цаашид Монгол Улсын хэмжээнд, бүх хүүхэд өөрийн онцлог хэрэгцээндээ нийцсэн хөгжлийн дэмжлэг болон чанартай боловсролын үйлчилгээг хүртдэг болгоход холбогдох бүх байгууллага, мэргэжилтнүүд хамтран ажиллана гэдэгт гүнээ итгэж байна.